

року. Метою цієї Програми є запобігання торгівлі людьми, підвищення ефективності переслідування осіб, які вчиняють пов'язані з нею злочини або сприяють їх вчиненню, а також захист прав осіб, що постраждали від торгівлі людьми, та надання їм допомоги. А також ряд інших постанов, прийнятих КМУ протягом 2012 року. Основними позитивними моментами даних нормативно-правових актів є те, що встановлюється статус осіб, які постраждали від торгівлі людьми, що дає можливість отримати допомогу, в тому числі матеріальну, від держави; визначається відповідальність різних державних структур за діяльність у сфері надання допомоги постраждалим особам; окремі положення стосуються надання допомоги дітям, іноземним громадянам. Однак, їх практична реалізація на сьогоднішній день ускладнюється недосконалістю чинного кримінального законодавства, яке не в повній мірі дозволяє протидіяти цим суспільно-небезпечним явищам.

Виходячи з усього викладеного, на нашу думку, для залучення і бажання постраждалих осіб співпрацювати з правоохоронними органами та подолання їх зневіри у справедливості вирішення подібних справ доцільно більш відкрито надавати інформацію про затримання злочинців, причетних до злочину торгівлі людьми та іншої незаконної угоди щодо людини в ЗМІ. Крім того, проводити навчально-виховні, профілактичні роботи щодо попередження торгівлі людьми серед учнів та студентів. А також, безперечно, потребує ґрунтовного доопрацювання та перегляду українське законодавство, пов'язане з торгівлею людьми або іншою незаконною угодою щодо людини.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ

Міндер В.С., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ННІПП НАВС Корчинський В.О.

В Україні, яка є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою (ст. 1 Конституції України) забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3 Конституції України). Захист прав і свобод людини в Україні значною мірою покладатиметься на органи внутрішніх справ. У ст. 5 Закону України «Про міліцію» зазначено: «Міліція поважає гідність особи і виявляє до неї гуманне ставлення, захищає права людини незалежно від її соціального походження, майнового та іншого стану, расової та національної належності, громадянства, віку, мови та освіти, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань. Міліція не розголошує відомостей, що стосуються особистого життя людини, принижують її честь і гідність».

У вітчизняній кримінології поняття особи злочинця трактується по-різному. В одному випадку під ним розуміють особу, що вчинила суспільно небезпечне діяння заборонене кримінальним законом і злочинців об'єднує тільки те, що вони скоїли злочин. В іншому – робиться наголос на якісній відмінності особи злочинця від особи незлочинця і лише тоді коли кримінологічне дослідження мало на меті вивчення особи злочинця провалився більш детальний її аналіз. Про особу злочинця можна говорити лише стосовно особи, винної в злочинній діяльності, тобто особи, що вчинила систему навмисних підсприямованих дій, передбачених кримінальним законом, спрямованих на реалізацію загального для них мотиву.

Отже, особа злочинця – це сукупність соціально значущих характеристик, ознак зв'язків і відносин, які характеризують людину винну в порушенні кримінального закону в поєднанні з іншими (неособистими) умовами й обставинами, що впливають на її злочинну поведінку. Стосовно ж «особи, що вчинила злочин», то вона не має системи негативних ознак.

Виходячи з твердження, що весь кримінальний процес є системою процесуальних гарантій досягнення істини та охорони прав громадян, Г.А.

Абдумаджидов доходить висновку, що досудове розслідування і дізнання є одним з елементів системи процесуальних гарантій, а кожна слідча дія – підсистемою одиницею. Слідчі дії загалом законодавчо регламентовані таким чином, щоб гарантувати права та законні інтереси їх учасників.

Метою процесуальної регламентації підстав і порядку проведення слідчих дій є забезпечення, по-перше, достовірності та об'єктивності отриманої доказової інформації, по-друге, прав та свобод учасників процесу. При правозастосуванні необхідно виходити з того, що норми кримінально-процесуального закону мають на меті не лише оптимальним чином врегулювати кримінальне судочинство, а й визначити межі максимального обмеження конституційних прав та свобод учасників процесу під час проведення слідчих дій.

Діяльність із забезпечення прав та свобод учасників кримінального провадження має комплексний характер та передбачає:

- інформування особи про надані права та їх роз'яснення;
- створення необхідних умов для повноцінної реалізації прав;
- охорона прав від порушень;
- захист прав;
- поновлення порушених прав.

Питання дотримання прав людини при притягненні її до кримінальної відповідальності, а також прав підозрюваного і обвинуваченого на досудовому розслідуванні та судовому провадженні завжди були і залишаються актуальними. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України значно розширив права сторони захисту у кримінальному провадженні.

Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому КПК, повідомлено про підозру, або особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Обвинуваченим (підсудним) є особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому КПК.

Права підозрюваного та обвинуваченого закріплені в ст. 42 Кримінального процесуального кодексу України.

Особливу роль у забезпеченні дотримання прав особи злочинця під час проведення слідчих дій є право на захист. Право на захист за новим КПК означає:

- 1) надання можливості надати усні або письмові пояснення з приводу підозри чи обвинувачення (ч. 8 ст. 95)
- 2) право збирати і подавати докази (ч. 1, 3 ст. 93)
- 3) право брати особисту участь у кримінальному провадженні (п. 9-16 ч. 3, п. 1, 3, 4, 5, 6 ч. 4, ч. 5 ст. 42, ч. 3 ст. 43)
- 4) використання правової допомоги захисника (ст. ст. 45-54)
- 5) реалізація інших процесуальних прав, передбачених КПК (ст. 42, 43)

За новим КПК України слідчий або прокурор зобов'язані доводити суду обґрунтованість застосування обраного запобіжного заходу та неможливість застосування більш м'якого запобіжного заходу, а суд при призначенні запобіжного захисту зобов'язаний оцінити в сукупності всі обставини справи. Ці нововведення покликані запобігти зловживанню слідчим та/або прокурором, оскільки на практиці ці особи часто безпідставно ініціювали застосування тримання підозрюваного під вартою як запобіжного засобу для тиску на нього.

На органи досудового розслідування покладається завдання виявлення причин і умов, які сприяють учиненню кримінальних правопорушень, і вжиття через відповідні органи заходів щодо їх усунення.

Отже, гарантії прав особи злочинця під час проведення слідчих дій полягають в особливих, детально регламентованих, підставах, умовах, порядку їх проведення та процесуального оформлення. А обмеження прав і свобод особи, яке виникає внаслідок правомірно проведеної (законної та обґрунтованої) слідчої дії, повинно розглядатись як неминучий наслідок, однак не повинно бути його метою.